

stempel niet aanraken. Den tweeden avond, als de stijl rechtuit steekt, hebben de helmknoppen reeds hun stuifmeel laten vallen en kan in dit stadium ook geen spontane zelfbestuiving plaats hebben.

De bloemen beginnen omstreeks vijf uur 's namiddags te geuren. Dit duurt den heelen nacht door tot ongeveer 's morgens negen uur. De geur is buitengewoon fijn en reeds op afstand te genieten.

't Is nog niet gelukt, dit parfum kunstmatig te bereiden.

Tegen de schemering komen de Pijlstaarten aanvliegen, die met lange tong, zooals de Windepijlstaart, gemakkelijk den bodem der lange bloemkroonbuis kunnen bereiken, zonder den stempel aan te raken. Ze kunnen hoogstens aan de tong wat stuifmeel meenemen. Als werkelijke bestuivers komen andere nachtvlinders, Avondpauwoog, Gamma-uiltje, ook hommels en stuifmeeletende zweefvliegen in aanmerking.

De Lindepijlstaart ziet men ook om de bloemen zweven, maar met zijn korte tong zal hij den honig moeilijk kunnen bereiken.

In Belg. Limburg heeft Baguet struiken waargenomen met steeds reuklooze bloemen.

De bloeitijd begint in Juni. Dan komt er een pauze tot eind Juli en na een tweede pauze bloeit ze in den herfst nogmaals.

Men kweekt een *f. serotina* Ait. = *L. semperflorens* Goldr., die van Juli tot September doorbloeit. Hierbij is de bloemkroon van buiten altijd rood en geel, bij 't verbloeien ook roodachtig.

Soms vindt men in den oksel der bovenste bladen nog één of meer kleine bloemtrosjes, die later bloeien dan de hoofdeindtros.

In Zweden heeft men ook struiken waargenomen met de helft kleiner bloemen, die van buiten steeds rood gekleurd waren.

De vruchten zijn rondachtige tot ovale, kersroode bessen. Aan den voet is de kelk nog blijven zitten.

Men kan in 't najaar bloemen, onrijpe en rijpe vruchten aan denzelfden struik vinden.

Ze worden door verschillende vogels gegeten. 't Zaad gaat met de uitwerpselen weg, waardoor de verspreiding bevorderd wordt.

Kamperfoelie wordt dikwijls aangetast door een soort luis (*Rhopalosiphon Xylostei*), die niet alleen in de bloemen, maar ook op 't loof huist.

Ze kan reeds bij den eersten bloei in Juni optreden. In de nog gesloten knoppen zitten ze dan om de helmknoppen en stamper, die ze al spoedig bederven. Naar gelang 't begin en de sterkte der invasie, worden de bloemen alle, of gedeeltelijk in haar ontwikkeling tegengehouden. Ze blijven geelgroen van kleur en de kroonvorm wordt soms bijna actiniform of symmetrisch. De kroonslippen kunnen ook vergroeiën. Er kan moeilijk bevruchting meer plaats vinden. Wel kunnen deze abnormale bloemen nog geuren.

Ook op de andere deelen kunnen de parasieten remmend werken. De nieuwe zijloten, met of zonder eindbloemknoppen, krijgen maar heel korte internodiën, die niet meer de kracht hebben om te

winden en slechts zwak-kurketrekkervormig gekronkeld naar beneden hangen.

Deze groene bloemen, virescentie, zijn reeds lang onderzocht door Vuillemin (Bull. Soc. Scient. de Nancy, Vol. V 1904).

Een heel zeldzame afwijking is meer dan een eeuw geleden waargenomen door onzen landgenoot A. de Koning. In 1827 heeft hij deze beschreven en afgebeeld in: Bijdrage tot de Natuurk. Wetenschappen: Eene wanschapenheid der bloemen van *L. Periclymenum* (Boschkamperfoelie). Hierbij waren twee en drie normale bloemen in elkaar gegroeid. Deze vermeerdering der bloemkroon ging gepaard met vermindering van meeldraden en vruchtbeginsels.

In 't bekende werk van M. Masters over plantenteratologie, vindt men een vorm van *L. Pericl.* met bloemen zonder bloemkroon vermeld.

De naam *Lonicera periclymenum* werd er door Linnaeus in 1753 aan gegeven.

Lonicerus zelf noemt de plant in zijn Kruidtboek 1557 Geissblad, Caprifolium. Hij beschrijft geen andere *Lonicera*soorten.

A. De Wever.

VISCUM ALBUM EN DE VOEDSTERBOOMEN.

Naar aanleiding van het artikel van den Heer A. De Wever over voedsterplanten van *Viscum album* in afleveringen 4 en 5 van de vorige jaargang van het Maandblad, zou ik gaarne nog een paar aanvullingen willen doen. Het betreft echter niet het voorkomen van die bekende woekerplant in Limburg of Nederland, maar de plaatsen zijn gelegen in het buitenland. In het gebied van de Hils en Hildesheimer Wald in Duitschland zag ik ze in groote hoeveelheid in allerlei boomen, maar in den tuin van een klein huisje groeiden ze op eenige pruimeboomen in goed ontwikkelde exemplaren. Welke *Prunus* dit is geweest, durf ik niet te zeggen, waarschijnlijk een der gewone eetbare pruimesoorten. Het waren geen hexenbezems. Dit voorkomen trof mij bijzonder, daar ik hiervan nog nooit gehoord had.

Bij Guebwiller in den Boven Elzas trof ik ze nog aan, groeiende op geheel andere boomen, n.l. op *Abies*. (Mogelijk waren het exemplaren van *Picea*, dat weet ik momenteel niet meer met zekerheid te zeggen). De heer De Wever noemt ook even terloops het voorkomen in het buitenland op coniferen, geeft echter niet aan op welke. De boomen maken deel uit van een bosch ten Z. van Guebwiller en staan bij het pad van Münsterreckerle over Peternit naar het westeinde van genoemde stad. Ze zijnforsch, met stamdikten van 3 tot meer dm. Ik zag daarop slechts kleine exemplaren van *Viscum* met enkele vertakkingen, op hoogten van 5 meter en meer. De boomen, waarop ze voorkomen, vallen alle van verre reeds op, doordat de stammen verdikt zijn bij de plekken, waar de woekerplant groeit.

P. Kruizinga.